

פרשת לך לך | הרב אליעזר קשת'אל

קדושת ארץ ישראל

הבטחת הארץ

הנושא הפותח את פרשת השבוע הוא ארץ ישראל¹:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמוֹלֵדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְאַךָ:"

הנושא של הבטחת הארץ חוזר בפרשה כמה וכמה פעמים:

1. הקדוש ברוך הוא מבטיח לאברהם את הארץ כשהוא מגיע אליה.
2. הקדוש ברוך הוא מבטיח לאברהם את הארץ שוב כאשר אברהם נפרד מלוט.
3. לאחר מלחמת ארבעת המלכים הקדוש ברוך הוא כורת עם אברהם את ברית בין הבתרים, שמבטיחה את הארץ לזרעו של אברהם עד עולם.
4. לבסוף, יחד עם הציווי לקיום ברית המילה, הקדוש ברוך הוא מבטיח שוב את הארץ.

ארץ ישראל שוזרת את כל הפרשה שלנו. גם אצל יצחק ויעקב ממשיך להופיע עניין ארץ ישראל.

הדבר הזה טוען בירור, למה הנושא הראשון השוזר את כולנו הוא ארץ ישראל?

אברהם מחזיק בעולם את עמוד האמונה. השליחות של אברהם אבינו בעולם היא לפרסם את קדושת הקדוש ברוך הוא, לבשר את האמונה באל אחד. הרמב"ם אומר² שבשביל לעסוק בנושא הזה, אברהם אבינו כתב הרבה ספרים ונשא הרבה נאומים. הוא יצר תנועה חברתית גדולה שכל עניינה הוא להפיץ את שמו של האל האחד ולבער את העבודה זרה בעולם. למה עמוד האמונה הזה קשור לארץ? זה נושא הקשור לכל בני האדם בכל המקומות, אמונה באל אחד זה בכל העולם, זה מעל ממדי המקום ולכן זה לא צריך להיות רק בארץ ישראל.

בנוסף, אברהם מחזיק בעולם את עמוד החסד. אם עיקר השליחות של אברהם אבינו זה לא אל אחד, אלא להיות איש חסד, אז בתחילת הפרשה הקדוש ברוך הוא היה צריך להתחיל להורות צדקה ומשפט ולהגיד לאברהם להיות איש חסד, לא להתחיל את בציווי ללכת אל ארץ ישראל. גם ההתעסקות בחסד גם לא קשורה לארץ ישראל. הדרך היא לא ללכת לארץ, אלא להקים ארגוני צדקה. החסד צריך להיות בכל העולם ולא דווקא בארץ ישראל.

אז מהי החשיבות הגדולה של הארץ שמתחילה באברהם וממשיכה ליצחק ויעקב?

¹ ספר בראשית, פרק י"ב, פסוק א'.

² הלכות עבודה זרה.

כל הזכויות שמורות

קוראים נבון - הוצאה לאור | ספרי הרב אליעזר קשת'אל |

ליצירת קשר – 0523907515 | navon.books@gmail.com | www.korim-navon.co.il

האמירה של העבודה זרה

במשך כל חייו, אברהם נלחם נגד העבודה זרה. מסכת עבודה זרה שאברהם כתב הייתה בת ארבע מאות פרקים, הוא בעצם כתב אנציקלופדיה על העבודה זרה. מה כל כך מסוכן בעבודה זרה שאברהם השקיע בזה הרבה זמן?

בספר הכוזרי, רבי יהודה הלוי אומר שהנושא העיקרי בעולם הוא האדם ולא אלוהים. באדם יש קושי להיות עקבי ולשמור על שיטתיות בחיים שלו. מצד אחד הוא יכול להיות בטהרה, ורגע לאחר מכן להיות בטומאה. הוא מתרגש מתפילה רוחנית, וישר אחר כך הוא נמשך לתאוות. הוא יכול להיות סבלן רגע אחד, ורגע לאחר מכן להיות מסתגר וכועס. לאדם יש המון פרצופים והוא סובל מהמון סתירות פנימיות בעצמו. האדם מורכב מאוד, יש בו גם נשמה וגם גוף. הדבר הזה גורם להמון ייסורים ותחושת צביעות. האדם מרגיש שהוא לא ישר עם עצמו, שהוא לא אחיד ולא רציני, שהוא לא מצליח ליצור אישיות מוצקה שיודעת מה היא רוצה מעצמה.

העבודה זרה אומרת לאדם להפסיק להיות לא מרוצה ולהשלים עם המציאות. היא אומרת לו שזה הוא, והוא מורכב. היא משכנעת אותו לקבל את הכוחות הרוחניים והטמאים ביחד ולשמוח בהם, לסגוד למצב הזה. העבודה זרה מציבה לנגד האדם הרבה כוחות שעומדים מולו, כל פעם כוח אחר פועל עליו וזה לא ישתנה. היא אומרת שמה שאדם מרגיש בקרבו זה אמת ואין לאדם סיבה לייסר את עצמו. היא אומרת לו לחוות את החוויה הנוכחית, ולא לחשוב שחוויה אחת סותרת חוויה אחרת. החוויה והסיטואציה משתנה מיום ליום ואדם לאדם. כלומר, אין סיבה לתקן את המעשים שלנו ואין לנו עם מה להתמודד.

האחדות

כשאנו נלחמים, אנו לא מנסים להנחיל לעולם שיש אל אחד בשביל להציל את הכבוד של הקדוש ברוך הוא, הוא מסתדר יופי בלעדינו. אנו נלחמים על הארץ, על האדם הפרטי. אנו מנסים להגיד שיש בעולם דבר כזה אחדות. גם השמיים וגם הארץ יכולים להיות דבר אחד. אדם צריך למלוך על כל האיברים שלו, לשלוט על כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. זו תביעה מהאדם לשבור את כל האלילים, שעל פי אמונתם צריך לתת לכל הרצונות שלי חופש מוחלט.

כל עוד אברהם אבינו מדבר רק על אלוקים אחד, הוא לא ינצח את העבודה הזרה. בשביל לנצח הוא צריך הרבה אנשים שחיים כאמת אחת, חיים גשמיים ורוחניים כאחד, שהקדוש ברוך הוא מופיע בכל אחד מהם³:

”וְאַהֲבַת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ:”

בכל לבבך זה אומר בשני היצרים שלך, הקדוש ברוך הוא הוא אחד בשני היצרים, בטוב וברע. הקדוש ברוך הוא אחד גם בשמיים וגם בארץ. אנו נוכל לומר שיש אלוקים אחד כשנהיה אנשי אחד בארץ. כך אנו נהיה העדים שלו, לשלימות שלו בכל העולם, בשמיים ובארץ⁴:

”אַתֶּם עַדֵי נַאֲם ה'”

³ ספר דברים, פרק ו', פסוק ה'.

⁴ ספר ישעיה, פרק מ"ג, פסוק י'.

קדושת הארץ

בשביל לחיות חיי אחד, הקדוש ברוך הוא אומר לאברהם שצריך מקום אחד, מקום מיוחד. צריך ארץ ששונה מכל הארצות. ארץ ישראל היא ארץ שהכל תלוי בה. היא ארץ פלא שבה העולם החומרי עובד בשיתוף פעולה עם העולם הרוחני, האדמה מלאה בשאיפות קודש. זו ארץ שמאפשרת להצמיח בתוכה אנשי אחד.

בארץ ישראל, אי אפשר לאכול חיטה שגדלה יש, בגלל שבתוך החיטה יש קדושה. צריך לתת את הקדושה לכהן ורק אז אפשר לאכול את החיטה. כמו כן, לאחר מכן אנו מכינים מהחיטה הזו בצק, וצריך להפריש ממנו שוב קדושה. כלומר, בתוך העולם החומרי יש קודש. וקל וחומר אם זו שנת שמיטה, שיש בה מצוות ביכורים. זוהי תפיסה שיש בחומר שאיפות קודש והוא תומך בקודש, מי שאוכל אותו מתקדש.

הארץ היא ארץ הנבואה. על ידי הארץ הזו האדם נהיה נביא. אם אדם יוצא מהארץ אז אין סיכוי שהוא יהפוך לנביא. היום, מה שמעסיק את המין האנושי הוא מה גבולות ארץ ישראל. אבל בשביל לקבוע את גבולות ארץ ישראל צריך נביא, אף אדם רגיל לא יכול לדעת מה הגבולות. נביא יודע איפה יש נבואה באדמה וכך הוא יודע מה הגבול של ארץ ישראל. הקדוש ברוך הוא גורם לנו להגיע למצב שאף אדם בעולם לא יכול למצוא את הגבול של הארץ. צריך נביא כדי להכיר את ארץ הנבואה.

אנשי אחד בארץ ישראל

רק כשיבואו אנשים יהודים לגור בארץ, יהיה סיכוי להצמיח אנשי אחד. במקום אחר אין אפשרות להצמיח אנשי אחד. בסוף הפרשה, בזמן ברית המילה, יש את אחת ההבטחות של הקדוש ברוך הוא לאברהם על הארץ⁵:

"וְנָתַתִּי לָךְ וּלְזַרְעֶךָ אֶחְרִיף אֶת אֶרֶץ מִגְרִיף אֶת כָּל אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזַת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים:"

רש"י אומר על הפסוק הזה⁶:

"לְאַחֲזַת עוֹלָם. ושם אהיה להם לאלהים, אבל (בר ישראל) הדר בחוצה לארץ כמי שאין לו אלוה"⁷

כלומר, יהודים החיים בחוץ לארץ זה נחשב להם כאילו הם עובדים עבודה זרה בטהרה. אפשר להילחם בעבודה זרה כשחיים חומריות ורוחניות יחדיו בארץ. כל עוד חומריות ורוחניות לא הולכים ביחד, אז העבודה זרה צודקת, וכל עוד אנו לא בארץ במקום שמאפשר חיבור כזה, אז העבודה זרה צודקת. הדרך היחידה לנצח את העבודה זרה היא לבוא לארץ ישראל. אנו כל בוקר מאחדים את הציווי לאברהם אבינו⁷:

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:"

ולפני זה אנו אומרים 'קבץ נדחינו מארבע קצוות הארץ'. בלי החיבור בארץ ישראל, אי אפשר להגיע לרמה של 'שמע ישראל'. אנו צריכים קודם כל להוליך קוממיות לארצנו.

⁵ ספר בראשית, פרק י"ז, פסוק ח'.

⁶ רש"י, ספר בראשית, פרק י"ז, פסוק ח'.

⁷ ספר דברים, פרק ו', פסוק ד'.

כל עולם האמונה שלנו תלוי בארץ. 'אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' רק בארץ נהיה אחד. רוב התורה לא יכולה להיות אלא בארץ ישראל. הש"ס יכול להיות רק בארץ ישראל. כשיש אמונה אחת, מתחילה התביעה מהאדם לביעור העבודה זרה.

המלחמה נגד העבודה זרה

אברהם כבד במקנה בכסף ובזהב, יש לו המון רכוש. הוא לוחם דגול המנצח ארבעה מלכים, הוא איש רוח וצדיק גדול, בעל חסד וחף מאינטרסים. העולם שואל את עצמו מה זה הדבר הזה, כיצד יכול להיות שיש רוחניות וגשמיות ביחד? כשרואים את אברהם משלב בין החומריות לרוחניות, אז יש דרישות מאומות העולם להתקדם גם. אברהם הוא אויב לעבודה זרה. רש"י אומר שארבעת המלכים באו להילחם באברהם בגלל הסיפור הזה, הם רצו להשאיר את האדם מפוצל. המהר"ל אומר⁸ שיש ארבעה מלכים בגלל שהם לא אחד, הם בנפרד, הם רוצים להיות מפוצלים.

המדרש אומר שהפליט, עוג מלך הבשן, אמר לכולם לא להתרגש מהתופעה של אברהם אבינו. הוא רצה להפיל את אברהם בפת. הוא אומר שלאברהם ושרה אין זרע והם לא מולידים ילדים ולכן אין משהו שימשיך את התופעה שלו. התופעה של אברהם היא משהו חד פעמי, אירוע מיוחד בלי משמעות. זה קורה פעם באלפי שנים. התופעה הזאת לא דורשת משאר העולם שום דבר. זה רעיון יפה בלי אחיזה במציאות.

כשאברהם מבקש ילד, הוא רוצה זרע בארץ. כל עוד אין זרע, אז הארץ לא מספיקה⁹:

"וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְהָ וְאֶגְדְּלָהּ שְׂמֵךְ וְהָיָה בְרֶכְהָ:"

כלומר, תזכה לבנים בארץ. בנים לאברהם שהולכים בדרכו ומוכיחים את השיטה, שעם שלם יכול להתנהל כך. זו הדרך לבער את העבודה זרה מן הארץ. זה מעורר באנושות תקווה. זה מעורר ניצוצות כבויים באנושות, גם אצל מי שלא מזרע אברהם. מלכי-צדק מלך שלם מתעורר מזה. הוא היה מלך שהצדק מעניין אותו, הוא היה מלך שלם. רק לאחר שאברהם התפרסם הוא מעז להרים את הראש. כל מיני כוחות ויסודות באנושות מתעוררים כשעם ישראל חוזר לארצו. העבודה זרה הולכת ומתבערת מן העולם.

יש מלחמת עולם נגד חזרת עם ישראל לעצמו ולארצו, זה מלחמה על קיומה של העבודה זרה. לאט לאט יש בעלי ברית לאברהם. יש כוחות נוספים הרוצים להשתייך אליו. הכל רק בזכות הארץ וכוחה. אי אפשר להפריד בין עניינה של ארץ ישראל ואמונת האחדות. 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', הכל זה עניין אחד מחובר ומאוחד.

ככל שאומות העולם יכמהו לחיים האלו של עם ישראל, ארץ ישראל יכולה להרחיב את השפעתה על כל חלקי העולם. עוד ועוד אנשים יימשכו לזה. אבל לפני כן צריך שיהיה לתופעה הזו בסיס חזק ואיתן.

⁸ בספרו גבורות ה'.

⁹ ספר בראשית, פרק י"ב, פסוק ב'.

הכוח של שרי אצל יהושע

המדריך אומר שהקדוש ברוך הוא שינה את שמה של שרי לשרה. ה-י' שבסוף השם הראשון, שרי, באה והתלוננה לקדוש ברוך הוא. למה בגלל שהיא קטנה הקדוש ברוך הוא מתעלם ממנה? הקדוש ברוך הוא לקח את ה-י' מסוף השם של שרה ונתן אותה לתחילת השם יהושע. ה-י' מחפשת את דרכה.

זה קשור לארץ. נותנים את ה-י' ליהושע הכובש של הארץ. הוא מקבל את ה-י' כשסוגיית הארץ עולה על הפרק. האות י' מבטאת את עצמה מיוחדת ואומרת לא להשתנות ולטעות מהיושר, 'שרי' ו'ישר' זה אותם אותיות. כשכותבים י' בספר תורה קשה לפסול אותה לעומת האותיות האחרות שיש מקום לטעויות, י' זה נקודת דיו וכמעט בלתי אפשרי לטעות בה. ה-י' מבטאת את הקודש האחדותי. היא לא אזה ממה שהיא, היא ישרה.

זה תמצית המפעל של אברהם ושרה. בשרי לא דבק החטא, היא הייתה אחת לגמרי ולא אזה לצדדים אפילו קצת. לא היה אפשר להסיט אותה במעט. אין לה טיפת פירוד ועבודה זרה. מה שמוביל אותנו לארץ ישראל, זה הכוח הזה, החזון הזה והמהות הזאת, התמצית של כל האבות, השורש של כל הדברים האלו.

הסוף של שרי זה תחילת יהושע. יהושע דבק בארץ ולא אזה ממנה ימינה ושמאלה. הוא לא אזה מהאוהל כשמשח עלה להר סיני וכשכל העם חטא בחטא העגל. הוא לא אזה ממשה רבינו אף פעם. יהושע הכניס את העם לארץ ישראל, בגלל שהוא בא מהכוח של שרי, הוא לוקח את ה-י' שלה. יהושע הוא לבנה, כל מה שקיבל ממשח, השמש, הוא העביר הלאה. בספר יהושע, אין מקום שיהושע טועה או חוטא. אין לו פגם או חיסרון. יהושע רוצה להיות כמו שרי. הוא בא מכוח הדור הקודם. ובשביל זה אנו באים לארץ, על מנת להגיע לדרגה של ה' אחד.

רק על הבסיס של ארץ ישראל אנו יכולים לבנות את כל עולם האמונה שלנו. כל התורה. זה התשתית להכל. ככה מתחילה ההיסטוריה שלנו¹⁰:

”לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמְּוֹלָדֶיךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ:”

¹⁰ ספר בראשית, פרק י"ב, פסוק א'.